

Zo ken ik de beek weer van vroeger. De Molenbeek is weer op z'n mooist...".

Harry Vullings (56) uit Meerlo kijkt vanuit de woonkamer in de vroegere watermolen van de buurtschap Elshout naar de Grote Molenbeek. Hij geniet van het idyllisch beekdal, het heldere water in de beek en het geruis van het water dat door de stuw valt. De stuw, die tegen de voormalige watermolen is gebouwd, is een van de tien kunstwerken in de ruim 29 km lange waterloop. De meeste stuwen in deze beek zijn moderne kunstwerken met zogeheten stuwkleppen waarmee vrij nauwkeurig kan worden gestuwd. De stuwen in de Molenbeek in Meerlo, bij 't Kasteelke en in de buurtschap Elshout, zijn van oudere datum en worden nog steeds met de hand gestuwd. Harry Vullings is de laatste particuliere stuwwachter die in overleg met het waterschap Noord-Limburg zelf stuwt.

De stuw in de beek bij Elshout is waarschijnlijk al drie eeuwen oud. Vullings: „Uit de geschiedschrijving van wijlen pastoor M. Janssen (Meerlo) blijkt dat er in 1705 al een oliemolen stond naast de beek in deze buurt. In 1939 is deze molen, waar toen inmiddels granen werden gemaald, verbouwd en zijn in de voorgevel de letterankers M A Bs V H (Margareta Anna Barones van Haef-ten) geplaatst en in de westgevel het jaartal 1939.

De letterankers prijken nog in de gevel van de voormalige molen, die enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog is verbouwd tot woonhuis".

In het begin van deze eeuw was Driekus Hendriks, in de volksmond bekend als Elshouter Driekus, belast

met het stuwen van de waterkering bij de molen. „Oom Driekus heeft het gedaan tot in het midden van de vijftiger jaren, daarna heb ik het van hem overgenomen", aldus Vullings.

Nukken

Als geen ander kent Harry Vullings de nukken maar ook de aantrekkelijkheid van de Grote Molenbeek. Hij zat nog als kind op de lagere school toen de Molenbeek-gemeenten Helden, Maasbree, Sevenum, Horst, Meerlo en Wanssum zich vonden in de 'Commissie van Beheer voor de ontwatering der gronden in westelijk Noord-Limburg', de voorloper van het waterschap Noord-Limburg. De oprichting van de commissie leidde tot een omvangrijk verbeteringsplan voor de waterhuishouding in Noord-Limburg.

„Tengevolge van de meer en meer intensieve cultivering der landerijen welke tot het stroomgebied der aldaar gelegen beken (onder meer de Grote Molenbeek r.p.) behooren en niet het minst de steeds voortschrijdende ontginning en ontwatering van tot dat stroomgebied behorende woeste gronden, is de hoeveelheid water, welke de beken hebben af te voeren in die mate toegenomen, dat verbetering en verruiming dier beken noodzakelijk is geworden", lieten Gedeputeerde Staten van Limburg in oktober 1931 weten in een memorie van toelichting.

Werkverschaffing

De Molenbeek was toen ongeveer 36 km lang en baande zich vanaf de kerk in Grashoek kronkelend een weg door het noord-limburgse landschap tot aan de Maas bij Wanssum. „We zouden het geweldig vinden als die beek nu nog bestond", zegt Wim Dielessen, hoofd technische dienst van het eind dit jaar gouden waterschap Noord-Limburg. „De behoefte aan een goede waterhuishouding en de toenemende werkloosheid in de dertiger jaren versnelde de uitvoering van de normalisatieplannen. Tegenwoordig zouden we een project als toen beter kunnen omschrijven als ab-normalisatie, maar in die

tijd was het gewoon noodzaak".

Onder leiding van de Nederlandse Heide Maatschappij werd in 1932 gestart met onder meer de normalisatie van de Grote Molenbeek. Dielessen zegt daarover: „Een gigantisch karwei is dat geweest. Honderden werklozen werden in het kader van de werkverschaffing opgetrommeld. Met de hand werden nieuwe beddingen gegraven en het zand met kruiwagens afgevoerd.

Bovendien werden de oevers verstevigd door paaltjes die getuid werden met wilgen". Stuwwachter Vullings uit Meerlo weet nog te melden dat de arbeiders destijds negen gulden per week in het handje kregen.

Enkele jaren voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was het normalisatieproject voltooid en was van de oorspronkelijk 36 km slingerende waterloop een beek over die nog maar 29 km lang was met veel minder bochten maar wel zorgde voor een betere waterhuishouding. Inmiddels was het beheer van de Grote Molenbeek in handen gekomen van het waterschap Noord-Limburg. Na verloop van tijd had het milieu in en langs de beek zich aangepast en was nauwelijks meer te zien dat door ingrijpen van de mens deze regenbeek een ander tracé had gekregen.

De beek zorgde niet alleen voor een uitstekende waterhuishouding in de landbouwgebieden en fris water voor het vee maar had ook een belangrijke recreatieve functie. Stuwwachter Vullings: „Boeren die koeien hadden gemolken namen na dit karwei een duik in het koele en schone beekwater. In het beekwater werd ook veel gezwommen door de jeugd". Bovendien werden in de vijftiger jaren op veel plaatsen 's zaterdags hele gezinnen gewassen.

Ook de hengelaars beleefden in die dagen veel plezier aan de waterkant. In de beek krioelde het van snoek, palking en andere vissen en het kwam maar zelden voor dat een sportvisser tevergeefs een aasje uitwierp.